

Investeer in de kracht van steden

G40 punten voor partijprogramma's

- Één op de drie Nederlanders woont in een G40-stad. Deze (middel)grote stad is het kloppende hart in de regio vanwege zijn centrumfunctie en brede voorzieningen: aantrekkelijk om te wonen, te werken en te bezoeken.
- Investeren in onze steden loont. Stedelijke regio's zijn de motor voor het bereiken van een sociaal en economisch sterk Nederland. De allergrootste kracht zijn onze inwoners, ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke partners. Voor en met hen werkt het **G40 Stedennetwerk** aan oplossingen die aansluiten bij de lokale praktijk.
- We pleiten om als politiek en overheid te bouwen aan vertrouwen. Zet in op zekerheid van inkomen, opleiding, werk en woningen voor inwoners. Met extra aandacht in wijken waar leefbaarheid, duurzaamheid en veiligheid onder druk staan. Zo werken we samen aan weerbare steden in tijden van geopolitieke spanningen.
- We vragen de partijen om in te zetten op langjarig investeren in integrale verstedelijking en om structurele keuzes te maken voor uitdagingen op het gebied van o.a. leefbare wijken, jeugdzorg, stikstof en energie met oog voor de rol van gemeenten en hun inwoners.
- Hiervoor presenteren wij acht punten met concrete voorstellen voor de verkiezingsprogramma's, waarmee partijen het verschil kunnen maken met en in steden:

Realiseer betaalbare woningbouw door wettelijke regie en langjarige structurele investeringen

Betaalbaar wonen voor onze inwoners moet de norm zijn. Zorg voor een langjarige en betrouwbare koers voor de betaalbaarheidsambities in de woningbouwproductie; dus **2/3e betaalbaar, waarvan 30% sociale woningbouw**. Dit is niet alleen een ambitie voor het Rijk, maar een gedeelde verantwoordelijkheid samen met de gemeenten, corporaties en private partijen. Houdt vast aan ingezette koersen, zorg voor voldoende en structurele financiering, en maak langjarig afspraken met partijen om te zorgen dat de lange termijn bouwopgave wordt gerealiseerd.

Alleen met duidelijke, uniforme regels en landelijke coördinatie kunnen we gezamenlijk het woningtekort daadwerkelijk terugdringen en zorgen voor gemengde, leefbare wijken. Heb daarbij oog voor noodzakelijke oplossingen voor netcapaciteit en stikstof. Gebruik duurzame en **herbruikbare materialen** bij woningbouw.

Continueer de gemaakte afspraken over woningbouw (nationale bouw en woonagenda, woontop, woondeals). Investeer in de bijbehorende bereikbaarheid en voorzieningen die onder druk staan. Maak **integrale**

verstedelijkingssafspraken tussen Rijk en gemeenten over wonen, werken, infrastructuur, defensie en maatschappelijke voorzieningen en de bijbehorende investeringen voor een groene en gezonde leefomgeving.

Versterk leefbaarheid en veiligheid in wijken

A. Organiseer langjarige middelen voor het wijkgericht verbeteren van leefbaarheid, gezondheid en veiligheid in wijken met aandacht voor diverse aandachtsgroepen in zeer kwetsbare omstandigheden. Dit vraagt **investeringen van minimaal 6 jaar**. Zodat overheden samen met inwoners, initiatieven en organisaties langjarig samen aan de slag kunnen in de wijken en vertrouwen ontstaat in de toekomst.

B. Verbeter de ondersteuning voor mensen met onbegrepen gedrag

Help ons met de beschikbaarheid van **passende huisvesting en zorg** aan mensen met onbegrepen gedrag om maatregelen in het veiligheidsdomein te voorkomen. Geef ruimte om domeinoverstijgend samen te werken zoals het delen van noodzakelijke gegevens en gezamenlijke bekostiging. Pas wetgeving aan zodat **drang en dwang** zorgvuldig en proportioneel kunnen worden ingezet waar nodig en zorg voor voldoende beschermde plekken en **opvang**.

Versnel de energietransitie

Versnel de energietransitie voor een betaalbare energierekening voor inwoners en bedrijven, zorg voor geopolitieke energie-onafhankelijkheid en het beperken van klimaatverandering. Dat betekent dat:

- **netcongestie** beheersbaar wordt door te zorgen dat middels aangepaste nettarieven en regulering: **opwek, opslag en gebruik** van duurzame elektriciteit in tijd en plaats op elkaar af wordt gestemd, naast uitbouw van de netcapaciteit.
- er meer financiële steun komt voor de uitrol van warmtenetten om **lokale duurzame warmtebronnen** maximaal te benutten (meer gelden voor Warmtenetten Investerings Subsidies en voortzetting van de Stimuleringsregeling Aardgasvrije Huurwoningen).
- Rijk en gemeenten vol inzetten op het **energiezuiniger maken van woningen**, met normering en met middelen ten gunste van minder kapitaalkrachtige huiseigenaren en huurders.

Bij deze uitdagingen hebben gemeenten een cruciale rol en daar horen regelgeving en **uitvoeringsmiddelen** bij. Conform het **ROB-advies** (1,8 miljard extra tot 2030) én met zekerheid voor de komende tien jaar. [Lees hier](#) meer over concrete maatregelen nodig om de energietransitie te versnellen.

Stimuleer innovatief ondernemerschap en een sterke lokale economie als basis van brede welvaart

De economie van morgen begint vandaag, in onze steden. Bied **ruimte** aan economische ontwikkeling en ondernemerschap. Werk met steden de mogelijkheden uit voor financiering van onrendabele toppen bij de transformatie in **binnensteden** en van **bedrijventerreinen**; garantstelling of revolverende fondsen. Zorg voor een betrouwbaar, samenhangend en langjarig overheidsbeleid om innovatie en transitie in de economie te ondersteunen. Zet de beschikbare middelen voor **ondersteuning van het MKB** slim in om **regionaal maatwerk** te kunnen bieden. Leer van de door de G40 gestarte **pilots vraaggerichte MKB-dienstverlening** en continueer de **Actieagenda MKB-dienstverlening**.

Maak werk van een wendbare en vitale beroepsbevolking

G40 steden zijn de bakermat van talentontwikkeling. Voer de aanbevelingen uit van de **commissie Borstlap** (2020) voor aanpassing van het arbeidsmarktstelsel. Zorg dat werknemers mee kunnen in de veranderende economie en dat werken loont. Als centrumsteden van arbeidsmarktregio's zijn veel G40 steden verantwoordelijk voor een goede regionale afstemming van onderwijs, vakbonden en bedrijfsleven. **Arbeidsmarktregio's** moeten kunnen beschikken over voldoende, langjarige en ontschottere middelen om ondernemers en (potentieel) werkenden individueel te ondersteunen in transitie.

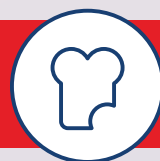
Zorg voor grip op (arbeids) migratie door eerlijke arbeidsvoorwaarden en een uitvoerbare asielopvang

Steden en ketenpartners kunnen alleen flexibele, effectieve, betaalbare en solidaire opvang en huisvesting realiseren, als we de samenhang in de **asielketen** borgen en de **randvoorwaarden** op orde zijn (wetgeving, financiële middelen, oplossen ravijn in de begroting opvang per '27).

Zet de aanbevelingen van de **Commissie-Roemer** (2020) over arbeidsmigratie om in daden. Regel dat ondernemers zorgen voor eerlijke arbeidsvoorwaarden en goede huisvesting. Daarmee beschermen we zowel arbeidsmigranten als de draagkracht van onze wijken.

Bied een zeker bestaan als basis voor vertrouwen

We zien dat veel inwoners niet rond kunnen komen en aansluiting missen. Geef zekerheid door structurele verhoging van het sociaal minimum, voldoende inkomensondersteuning en **hervorm het inkomens-, belasting- en toeslagenstelsel**. Belangrijk is dat de Participatiewet fundamenteel wordt herzien en wordt ingebed in de wijze waarop gemeenten het sociaal domein willen inrichten. Al eerder gaven we aan wat volgens steden moet gebeuren met de **participatiewet**. Voorkom dat mensen tussen wal en schip vallen door sectorale regelgeving die niet op elkaar aansluit. Geef gemeenten de beleidsvrijheid en de middelen om iedere inwoner perspectief te bieden.

Investeer vanaf de start in gezondheid en gelijke kansen

A. Maak met een verschuiving van 2% van het zorgbudget een structurele investering mogelijk in preventie en een sociale basis

Reserveer structureel 2% van het zorgbudget voor (collectieve) preventie, zoals het versterken van gemeenschappen die elkaar kunnen ondersteunen. Daarmee investeren we in preventie voor weerbare inwoners. Zet in op normaliseren, demedicaliseren en collectivieren. Hiermee voorkomen we op termijn duurdere zorg.

B. Jeugdbeleid: zet de rechten van kinderen centraal en zet in op continuïteit en draagkracht

- Maak duidelijke keuzes over de reikwijdte van de jeugdhulpplicht, en beperk de doorverwijzingen naar individuele jeugdhulptrajecten.
- **Bezuinig niet op onderwijs**, maar **intensiveer onderwijs** en kansengelijkheidbeleid.
- Een financiële impuls is nodig voor toekomstbestendige, duurzame en gezonde **schoolgebouwen** (€1,2 miljard per jaar) en een laagdrempelig sport- en cultuuraanbod. Dit draagt bij aan de (mentale) gezondheid van onze jeugd.

Randvoorwaarden: wat steden nodig hebben om inwoners écht centraal te stellen

Inwoners moeten van ons op aan kunnen. Voor uitvoering van de in dit overzicht genoemde opgaven moeten de randvoorwaarden vanuit het Rijk voor steden op orde zijn. Stedelijke regio's hebben te maken met een groeiende kloof van sociaal-economische positie van inwoners, terwijl ze een centrumfunctie vervullen in economie, zorg, veiligheid en onderwijs. Dat vraagt om:

- Steden krijgen vertrouwen, ruimte en regie vanuit het Rijk om te doen wat nodig is. Met aandacht voor de positie van steden die een centrumfunctie in de regio vervullen. Rijk en steden werken vanuit **partnerschap** met elkaar. We vragen het Rijk om decentrale overheden vroegtijdig te betrekken. We vragen Den Haag om continuïteit van afspraken, en een integrale en langjarige benadering van beleid en wetgeving.
- **Domeinoverstijgende samenwerking en toegankelijke en eenvoudig werkende stelsels**, bijvoorbeeld tussen Wmo, Zvw en Jeugdwet, zodat inwoners één verhaal en één aanpak ervaren. Daarbij moeten financieringsstromen ook aansluiten bij de praktijk van inwoners om hen maatwerk te kunnen bieden. Dat vraagt om ontschot beleid, middelen en samenwerking tussen Rijk en steden.

- **Een stevige gegevensbasis**, waarbij gemeenten op verantwoorde wijze relevante gegevens kunnen uitwisselen binnen de kaders van de AVG.
- **Voldoende structurele middelen**, via een robuust en voorspelbaar gemeentefonds, passend bij de opgaven in de stad:
 - Passende, meerjarige financiering voor alle (medebewinds)taken.
 - Zorg dat de extra (niet realistische) bezuinigingen rond jeugd vanaf 2028 worden geschrapt omdat ze de noodzakelijke structurele verbeteringen belemmeren.
 - Structurele meerjarige financiering voor domeinoverstijgend aanpakken zoals Preventie met Gezag, Nationaal programma Leefbaarheid en Veiligheid.
 - Transformatiemiddelen en ruimte in wetgeving om de gezamenlijk gewenste transformaties te kunnen implementeren.
 - Draag met de **VNG** zorg voor een adequate omvang en indexatie van het gemeentefonds.

Zie hier de boodschappen in een video van G40 bestuurders